

KJJK ainekava põhikoolile	1. Ainevaldkond: sotsiaalsained	2. Õppeaine: ajalugu
3. Kooliaste: III	4. Klass: 8.	5. Tundide arv nädalas: 2
Õppeaine kirjeldus (sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused):		
<p>Ajaloo õppimise käigus omandatakse pädevused, mis on vajalikud oma elu korraldamiseks ajalooteadvuse toel ühiskonnale omases ajaloolises kultuuris. Ajalooõpetus toetab ajaloolise mõtlemise kujunemist. Ajalooline mõtlemine tähendab suutlikkust märgata tähenduslikkust ajaloos, oskust kasutada esmaallikaid tõendusmaterjalina, tunda ära muutusi ja ajaloosündmuste järjepidevust, analüüsida põhjusi ja tagajärgi, tajuda ajaloolist konteksti ja mõista ajalooliste tõlgenduste eetilist mõõdet.</p> <p>Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse uurima, teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.</p> <p>Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilis-temaatiline. 8.klassis õpitakse uusaega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse. Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooga.</p> <p>Ajalooõpetusel on kronoloogiline, poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede dimensioon. Põhikoolis tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua seosed mineviku ning nüüdisaja ajaloosündmuste ja nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva, nt kriisikollete olemust, Eesti ajaloo sõlmküsimusi, Eesti iseseisvuse ning selle kaitsmise ning teisalt võõrvallutuste mõju erinevatel perioodidel. Õpitakse väärtustama kohalikku kultuuripärandit, inimeste iseotsustamise õigust ja vabadust, analüüsima eetilisi valikuid ja mõistma hukka agressiooni ja okupatsiooni ning kõiki inimsusevastaseid kuritegusid.</p> <p>Õpilaste maailmapilti rikastab ainetevaheline lõiming ning lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest.</p> <p>Ajalooõpetuse kaudu laiendatakse teadmisi, omandatakse ajaloolist sõnavara ja kujundatakse erinevaid oskusi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oskus orienteeruda ajas ning analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist; 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamise oskus; 3) ajaloo kohta küsimuste esitamise ning neile vastamise oskus; 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitilise mõtlemine oskus, arutlusoskus, järelduste tegemise ja seoste loomise ning oma seisukoha kujundamise ja põhjendamise oskus; 		

5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;

6) allikaanalüüs ja ajalookaardiga töötamise oskus, erinevatest teabeallikatest info leidmise, kasutamise ja hindamise oskus, suulise ja kirjaliku eneseväljenduse ning IT-vahendite kasutamise oskus.

Oskuste kujundamine ajalooõpetuses on pidev protsess ning seda tehakse erinevate õppeteemade ja õppemeetodite kaudu.

Ajalootundides tutvustatakse õpilastele erinevaid ajalookäsitusi ja avatakse nende kujunemise tagamaid. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ja ajalooürija seisukohast, tuleb kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja nähtuste käsitlemist erinevates allikates.

Püsivalt tuleb pöörata tähelepanu õpioskuste arendamisele. Ainekava annab õpetajale vabaduse otsustada teemade käsitlemise sügavuse üle.

Õpitulemused (sh üldpädevused):

1. Teema „Maailm 1600–1815” läbimise järel õpilane:

1) teab, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile;

2) iseloomustab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism;

3) selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju;

4) toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad;

5) teab, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Vestfaali rahu ning Viini kongressi tulemusena, ning näitab neid kaardil;

6) teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, ja iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust;

7) iseloomustab baroki ja klassitsismi põhijooni;

8) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *valgustus, reform, revolutsioon, restauratsioon, absolutism, parlamentarism*

Õppesisu:

1. Vana kord Euroopas“

- Uusaeg- suurte muutuste aeg
- Euroopa uusaja algul
- Seisuslik ühiskond ja aadel
- Talupojad ja põllumajandus
- Linnad ja linlased
- Religioon ja kirik
- Teadusrevolutsioon
- Kunst varauusajal
- Kaubandus ja tööstus
- Sõjandus
- Varauusaegne riik
- Inglise revolutsioonid
- Sõda ja rahu Euroopas
- Euroopa naabrid
- Valgustussajand
- Valgustatud absolutism

2. Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus

- Eesti ala suurte sõdade keerises
- Riigivõim ja aadel
- Talurahva elu
- Linnad ja majanduse areng
- Religioon, kirik, haridus

3. Suured revolutsioonid, vabadus, võrdsus, vendlus

- Ameerika Ühendriikide tekkimine

9) määratleb ajaliselt varauusaja ja uusaja piirid;

Iseloomustab seisuslikku ühiskonda ja Euroopa usuelu varauusajal;

10) toob näiteid muutustest, mis toimusid Euroopas ja maailmas varauusajal ja uusajal;

11) võrdleb allikate toel Prantsusmaa ususõdade, Inglismaa kodusõja ja kolmekümneaastase sõja põhjuseid ja tagajärgi;

12) loetleb inimkeskse ja teaduslik maailmapildi kujunemise põhjuseid, toob näiteid selle tunnusoontest ja ühiskonnas toimunud muutustest;

2. Teema „Maailm 1815–1918” läbimise järel õpilane:

1) näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite;

2) iseloomustab rahvuslikku liikumist Eestis ja Euroopas;

3) selgitab Eesti iseseisvumist;

4) teab Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi;

5) iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse peamisi kultuurisaavutusi;

6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid *rahvusriik, monopol, linnastumine, rahvuslik liikumine, venestamine, autonoomia, Antant, Kolmikliit, liberalism, konservatism, sotsialism*.

7) analüüsib Euroopa riikide arengut mõne riigi näitel;

8) toob näiteid uusaja tehnilistest leiutistest ja selgitab nende ellurakendamise tulemusel toimunud muutusi inimeste igapäevaelus ja ühiskonnas;

9) iseloomustab erinevaid poliitilisi õpetusi, analüüsib, mis on iseloomulik konservatismile, liberalismile, sotsiaaldemokraatiale ja rahvuslusele 19. sajandil ja tänapäeval;

- Prantsuse revolutsiooni põhjused
- Revolutsiooni algus Prantsusmaal
- Prantsusmaa revolutsiooni keerises
- Prantsusmaa Napoleoni ajal
- Napoleoni sõjad ja keisririigi langus

4. Liberalism ja rahvuslik liikumine Euroopas

- Eruroopa pärast Viini kongressi
- Rahvuslik liikumine
- 1848. aasta revolutsioonid Euroopas
- Saksa keisririigi sünd
- Uusaegne riik
- Maailma jagamine

5. Industriaalühiskonna kujunemine

- Pärisorjuse ja orjuse kaotamine
- Tööstuslik pööre
- Suurtootmine ja kapitalism
- Tööliste olukord
- Sotsialism
- Industriaalse ühiskonna uus pale
- Muutused kultuuris

6. Eesti 19. sajandil

- Vene impeerium 19. sajandil
- Talurahva vabastamine
- Rahvuslik ärkamine Eestis
- Seltsilikumine ja rahvusliku kultuuri sünd
- Venestamine
- Rahvastik, tööstuslik pööre ja linnad

8. Esimene maailmasõda ja Eesti iseseisvumine

- Vene revolutsioon 1905. aastal
- Euroopa liigub sõtta
- Esimene maailmasõda
- Esimese maailmasõja tagajärjed
- Eesti iseseisvumine

10) arutleb märksõnade või küsimuste toel rahvusluse, Euroopa rahvaste vabadusliikumise ja 1848. aasta revolutsioonide põhjuste ning tagajärgede üle. Kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda;

11) toob näiteid kolonialismi majanduslikest, poliitilistest ja eetilistest aspektidest Aafrikas, Aasias, Ameerikas, Austraalias;

12) selgitab, kuidas tootmine, tarbimine ja inimeste elatustase on seotud loodusressursside kasutamisega

ÜLDPÄDEVUSED:

- 1. kultuuri- ja väärtuspädevus*
- 2. sotsiaalne ja kodanikupädevus*
- 3. enesemääratluspädevus*
- 4. õpipädevus*
- 5. matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane*
- 6. ettevõtlikkuspädevus*
- 7. digipädevus*

Põhimõisted:

1. Vana kord Euroopas“

- Uusaeg- suurte muutuste aeg-
Uusaeg, varauusaeg, lähiaeg
- Euroopa uusaja algul-
Tuumik perekond, suurpere
- Seisuslik ühiskond ja aadel
- Talupojad ja põllumajandus-
Ekstensivne ja intensiivne põllumajandus, pärisorjus
- Linnad ja linlased
- Religioon ja kirik-
Konfessioon, identiteet, geto, tolerantsus, hereesia, ususõda, protestandid, katoliiklased, hugenotid, kalvinistid, anglikaanid, Vestfaali rahu
- Teadusrevolutsioon-
Meetod, empiiriline meetod, heliotsentriline maailmasüsteem

- Kunst varauusajal-
Barokk, rokokoo, klassitsism, natüürmort, fassaad
- Kaubandus ja tööstus-
Monopol, plantaator, manufaktuur, merkantilism, kaubakompanii, merkantilism
- Sõjandus-
Palgasõdur, kurnamissõda
- Varauusaegne riik-
Monarhia, absolutism, parlamentaarne monarhia, vabariik
- Inglise revolutsioonid-
Revolutsioon, restauratsioon, personaalunioon, reaalunioon, puritaanid, kodusõda, Startite restauratsioon, „Kuulus revolutsioon“, „Õiguste deklaratsioon“
- Sõda ja rahu Euroopas-
Patsifism, rahvusvaheline õigus, diplomaat, ususõjad, Vestfaali rahu, pärilussõda, Kolmekümneaastane sõda
- Euroopa naabrid-
Sultan, suurvesiir, janitšarid, konkubiin, moslemid, Osmanite dünastia
- Valgustussajand-
Valgustus, ratsionaalne, satiir, võimude lahususe põhimõte, lepinguteooria
- Valgustatud absolutism-
Valgustatud absolutism, moderniseerima, tolerantsus

2.Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus

- Eesti ala suurte sõdade keerises
Koalitsioon, kapitulatsioon, Liivi sõda, Põhjasõda, Eestimaa ja Liivimaa provints
- Riigivõim ja aadel-
Rüütelkond, reduktsioon, Balti erikord, Harku kapitulatsioonid, asehalduskord
- Talurahva elu-
Pärustalupoeg, kodukariõigus, kroonumõis
- Linnad ja majandus areng-
Bürgermeister, tsunftikord, gild, manufaktuur
- Religioon, kirik, haridus
Pastor, pastoraat, köster, katekismus, vennastekogudused

3.Suured revolutsioonid, vabadus, võrdsus, vendlus

- Ameerika Ühendriikide tekkimine-
Embargo, konstitutsioon, föderaalne riik, kontinentaalkongress, iseseisvusdeklaratsioon
- Prantsuse revolutsiooni põhjused-
generaalstaadid
- Revolutsiooni algus Prantsusmaa-
Suveräänsus, deklaratsioon, Rahvuskogu, kolmas seisus, „Inimese ja kodaniku õiguste deklaratsioon“
- Prantsusmaa revolutsiooni keerises-
Veto, emigrant, radikaal, diktatuur, terror, põhiseaduslik monarhia, direktorium
- Prantsusmaa Napoleoni ajal-
Anneksioon, okupatsioon, konsulaat, konsul, Reini Liit

- Napoleoni sõjad ja keisririigi langus-
Kontinentaalblokaad, kapituleeruma, partisan

4. Liberalism ja rahvuslik liikumine Euroopas

- Eruroopa pärast Viini kongressi-
Kongress, restauratsioon, konservatism, reaktsiooniline, kongressisüsteem, Saksa Liit
- Rahvuslik liikumine-
Rahvuslus ehk natsionalism, korporatsioon, tsensuur
- 1848. aasta revolutsioonid Euroopas-
Liberalism, kodanlus, majanduslik liberalism, poliitiline liberalism
- Saksa keisririigi sünd-
Riigikantsler, raua ja vere poliitika
- Uusaegne riik-
Rahvusriik, konstitutsioon, konstitutsiooniline monarhia, autoritaarne ja parlamentaarne riik
- Maailma jagamine-
Kolonialism, imperialism

5. Industriaalühiskonna kujunemine

- Pärisorjuse ja orjuse kaotamine-
Konföderatsioon, USA kodusõda
- Tööstuslik pööre-
Tööstuslik pööre, mehhaniseerima, tööstusriik
- Suurtootmine ja kapitalism-
Kapital, aktsiaselts, aktsia, börs, turumajandus, kapitalism, monopol
- Tööliste olukord-
Töölisliikumine, ametiühing, streik
- Sotsialism-
Utopia, sotsialism, proletariaat, kommunism, sotsiaaldemokraatia, marksism, Internatsionaal
- Industriaalse ühiskonna uus pale-
Industriaalühiskond, linnastumine, transpordirevolutsioon, massimigratsioon
- Muutused kultuuris-
Progress, sekulariseerumine

6. Eesti 19. sajandil

- Vene impeerium 19. sajandil
Autonoomia, kubermang, Balti erikord
- Talurahva vabastamine-
Kodukariõigus, pärisorjus, vallakogukond
- Rahvuslik ärkamine Eestis-
Rahvuslik ärkamisaeg, estofiilid
- Seltsilikumine ja rahvusliku kultuuri sünd-
Selts, Eesti Üliõpilaste Selts, Eesti Kirjameeste Selts
- Venestamine-

venestamine

- Rahvastik, tööstuslik pööre ja linnad kadakasakslased

7. Esimene maailmasõda ja Eesti iseseisvumine-

- Vene revolutsioon 1905. aastal- Revolutsioon, Verine Pühapäev, 17. oktoobri manifest
- Euroopa liigub sõtta- Mobilisatsioon, propaganda, Kolmikliit ehk Keskriigid, Antant, Sarajevo atentaat
- Esimene maailmasõda- Positsionisõda, manööversõda, läänerinne, idarinne, Veebruarirevolutsioon, Compiègne'i vaherahu
- Esimese maailmasõja tagajärjed- Rahvusriik, kodusõda, totaalne sõda
- Eesti iseseisvumine- Veebruarirevolutsioon, autonoomia, Maanõukogu, oktoobripööre, Eesti Päästekomitee, iseseisvusmanifest

Praktilised tööd ja lõiming kooliüritustega/õppeainetega:

- Emakeel ja kirjandus: erinevate ajalooliste tekstide lugemine ja mõistmine, ainealase sõnavara kasutamine, uusajaga seonduvate mõistete tundmine, õigekeelsusnõuete täitmine.
- Võõrkeel: erinevad kultuurid ja traditsioonid, sõnavara täiendamine võõrkeelest pärinevate mõistete ja nimedega.
- Matemaatika: ajaarvamine, graafikute ja diagrammide lugemine.
- Geograafia: looduskeskkonna ja geograafilise asendi mõju ühiskonna arengule, rahvastikuprotsessid uusajal, globaalprobleemide kujunemine.
- Füüsika/ tehnoloogia: tehnika ja tootmise areng uusajal, seos muutustega ühiskonnas.
- Kunstiõpetus: erinevad uusaegsed kunstistiilid- barokk, rokokoo, klassitsism, romantism.

Võimalusel õppekäik uusaja ajaloo seotud paikadesse

Teadmised, oskused ja hoiakud:

Õpilane:

1. Eristab ajalooperioode ning iseloomustab neid põhitunnuste kaudu.
2. Mõistab ajaloosündmuste tähenduslikkust, toob esile sündmuste ja protsesside põhjusi ja tagajärgi ning jätkuvuse ja muutuste näiteid.
3. Seostab kodukoha ajalugu Eesti ja Euroopa ajalooga, teab Eesti ajaloo pöördepunkte.
4. Mõistab Eesti omariikluse kujunemist ja arengut Euroopa ajaloo taustal.
5. Mõistab tänapäeva Euroopa ja Ameerika Ühendriikide kujunemislugu ja arengut ning riikide mõju maailmas.
6. Analüüsib inimeste igapäevaelu ja ühiskonnaelu muutumist ning linnade tähtsuse kasvu.
7. Mõistab teaduse ja tehnika arengu mõju inimeste eluviisile ja ühiskonnaelu valdkondadele.

8. Mõistab kolonialismi ja rahvastikurände põhjusi ja tagajärgi minevikus ja tänapäeval globaalse ajaloo perspektiivis.
9. Analüüsib inimese sotsiaalseid ja ühiskondlikke rolle minevikus ja tänapäeval, individuaalse eneseostuse piiranguid ja võimalusi lähtuvalt ühiskonna arengust.
10. Mõistab, kuidas on kujunenud ja toimunud demokraatlik ühiskond minevikus, võrreldes tänapäevaga.
11. Mõistab, kuidas inimese käsitlus on ajas muutunud.
12. Kogub ajalooalast informatsiooni, töötab eritüübiliste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt, teeb informatsiooni põhjal järeldusi.
13. Eristab poliitilisi õpetusi, teab nende kujunemislugu.
14. Analüüsib kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ja mõistab üksikisiku rolli kultuuripärandi kandjana.
15. Analüüsib inimese tervisekäitumise muutumist ajaloos.
16. Mõistab inimtegevuse ja keskkonna vastastikust mõju ajaloos

8.klassis käsitletakse valitud näiteid ja olulisemaid suundumusi uusajast.

Õpilane:

- 1) Iseloomustab põhitunnuste kaudu uusaega;
- 2) nimetab erinevate kunstistiilide olulisemaid tunnuseid ja tunneb väliste tunnuste järgi ära erinevate kunstistiilide arhitektuurinäiteid;
- 3) toob allikate põhjal esile ajaloosündmuste põhjuse-tagajärje seoseid;
- 4) arutleb märksõnade või küsimuste toel ajaloosündmuste ja -nähtuste üle, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda;
- 5) selgitab näidete abil, kuidas muutused maailmas on mõjutanud Eesti ajalugu;
- 6) analüüsib Euroopa riikide arengut ajaloos mõne riigi näitel;
- 7) selgitab Ameerika Ühendriikide kujunemislugu;
- 8) toob näiteid ühiskonna ümberkorraldamise võimalustest reformide või revolutsiooni teel ja analüüsib nende protsesside erinevusi;
- 9) võrdleb etteantud kriteeriumide põhjal elukorraldust maal ja linnas;
- 10) analüüsib inimeste võimalusi ja valikuid minevikus ja tänapäeval isikute näitel;
- 11) loetleb inimkeskse ja teadusliku maailmapildi kujunemise põhjuseid, toob näiteid selle tunnusjoontest, suuna esindajatest erinevatel ajastutel ning ühiskonnas toimunud muutustest;
- 12) kirjeldab, kuidas on erineval ajal maailmas korraldatud inimeste heaolu, tuues näiteid hariduse, tervishoiu, igapäevaelu ja turvalisuse korraldusest;
- 13) toob näiteid hariduse, tervishoiu, sotsiaal- ja igapäevaelu valdkonnast eri ajastutel;
- 14) analüüsib allikate usaldusväärsust eri aspekte hinnates, teab, et allika sõnum sõltub autori positsioonist;
- 15) teeb allikate põhjal järeldusi, hinnates väiteid, taotlusi ja veendumusi ajaloolises kontekstis;

16) iseloomustab erinevaid poliitilisi õpetusi ja nende peamisi toetusgrupe ühiskonnas, analüüsib, mis on iseloomulik konservatismile, liberalismile ja sotsiaaldemokraatiale tänapäeval; (19. sajandi poliitiliste liikumiste teke)

17) analüüsib teaduse ja tehnika arengu positiivset ja negatiivset mõju ühiskonnale ja kultuurile, mõistab inimkonna eetilisi valikuid ja vastutust ühiskonna ees seoses teaduse ja tehnika arenguga;

18) toob näiteid erinevate ajastute kultuuripärandist;

19) märkab kodukoha kultuuripärandit ja teab selle kujunemislugu, mõistab, et kultuuripärandi tähendus võib ajas muutuda;

20) selgitab, kuidas igal inimesel on võimalik olla traditsioonide hoidmise kaudu kultuuripärandi kandja;

21) märkab Eesti ja maailma kultuuri seoseid ja vastastikust mõju;

22) teab, kuidas meditsiin on ajas arenenud ja mis võtteid on kasutatud haiguste ja epideemiatega võitlemisel;

23) selgitab ja toob näiteid, kuidas inimesed on erinevatel ajastutel loodusesse suhtunud;